

Mikkelsdag

Rejsende sydpå møder Sct. Michael i mange skikkelser. Også i souvenirhandlerens vindue. Helt klassisk har dragen menneskeoverkrop. Foto fra Assisi

Gud skal alting mæge, som den sorte drage mægtig overvandt; fører han end sine gennem kors og pine, underlig iblandt, vær bered til strid og fred, til at give og at tage, Gud skal alting mæge!
H. A. Brorson 1734.

Ifør jer Guds fulde rustning, så I kan holde stand mod Djævelens snigløb. Thi for os står kampen ikke mod kød og blod, men mod myndigheder og magter..
Ef. 6.11

**1 Du ved det nok, mit hjerte, du ved, at Gud er stor; men stor er og hans fjende, så tit du det erfør.
2 Velan! så får du kæmpe og tro trods fald og brud, at stor er vel Guds fjende, men større er dog Gud.**
Kaj Munk 1938. (DDS 634)

Kaj Munk blev skudt af nazister d. 4. januar 1944 i en plantage uden for Silkeborg

Hellig krig

Bibelen bruger ofte voldsomme billeder for kampen mellem det gode og det onde. Vel nok fordi det er voldsomme kræfter der er tale om. Vi kan forstå dem som billeder på indre kampe i ens sjæl. Men den bibelske forestilling er helt sikkert at der også er tale om magter, som er langt større end vores sjæle og den enkeltes bevidsthed. Men der er også en vished om at den kamp er vundet.

Vi har så stadig små og store kampe at kæmpe - om og for det gode. At være en Sct. Michaelsridder er ikke at fare på korstog mod »kød og blod« men at kæmpe mod magter, der er onde, tænke på og bede for dem, som rammes af ondt - og gøre det gode, man nu selv kan.

Michael som sjælevejeren. Michael er en del af lysets kamp med det onde - men han er også den der skiller mellem godt og ondt. Her vejes menneskesjælens gode og onde gerninger - nogle smådjævlé prøver at give den onde vægtskål ekstra vægt - men Michael sørger med en finger for et positivt udfald. Kalkmaleri, ca. 1400.

Og der blev krig i himlen. Mikael og hans engle gik i krig med dragen, og dragen og dens engle tog kampen op, men kunne ikke stå sig, og de havde ikke længere deres plads i himlen. Den blev styrtet, den store drage, den gamle slange, som hedder Djævelen og Satan...
Åb. 12.7f

Albrecht Dürers træsnit fra 1500-tallet udtrykker virkelig kamp mod kaosmagterne

Kampen mod mørket og det onde

Mikkelsdag - den dag, som i gamle dage var skiftedag, d. 29. september - er ærkeenglen Michaels dag. Michael var lederen for de engle, der var trofaste mod Gud i kampen mod det onde og mørket. I Johannes Åbenbaring (12,7ff) fortælles, det hvordan Michael med sine hærskarer af engle går i krig mod den røde drage med syv hoveder - Satan og hans engle. Dragen kan ikke klare sig og styrtes ud af himlen. Derfor ser man på billeder meget tit Michael kæmpe med en drage - ligesom sankt Georg (eller sankt Jørgen).

Man fortæller at Michael har fire hovedopgaver: For det første at kæmpe mod Satan, det onde selv. Det andet er at redde de troende sjæle, især i dødstimen. Det tredje at være forkæmper for Guds folk. Først jøderne i Gammel Testamente, derefter de kristne - han bliver derfor skytshelgen for kirken. Den fjerde opgave er at bringe sjælene væk fra jorden og bringe dem for Gud.

Lysets engel går med glans gennem himmelporte. For Guds engels strålekrans flygter alle nattens skygger sorte.
B.S. Ingemann

En mærkedag: Sct. Michaelsdag *Opgaver til arket »Mikkelsdag«*

1) Sct. Michaelsdag drejer sig om kamp - mellem hvem?

.....

2) Hvis Satan/djævelen er et symbol, hvad er de så symbol på?

.....

Slå op, hvad grundbetydningen af ordene Satan og Djævel er

3) Satan:.....

4) Djævel.....

5) Har du en forklaring på, at man taler om Satan og Djævelen, i stedet for bare at tale om onde mennesker? Hvilken?

.....

.....

6) Se citatet fra Efeserbrevet. (Ef. 6,22) om at den kristne skal iføre sig Guds fulde udrustning.. Hvad betyder »kød og blod?«

.....Hvem er (så) modstanderne?.....

.....

7) Hvem kunne »magter og myndigheder« i vores verden være?.....

.....

8) Når bibelen taler om en slags hellig krig, - hvordan skal den føres?.....

.....

9) Hvad skriver Kaj Munk om forholdet mellem Gud og Guds fjende?.....

.....

Der er intet mørke i ham

Og dette er det budskab, som vi har hørt af ham og bringer videre til jer: Gud er lys, og der er intet mørke i ham. Hvis vi siger, at vi har fællesskab med ham, men vandrer i mørket, lyver vi og gør ikke sandheden. Men hvis vi vandrer i lyset, ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renses os for al synd.

1. Joh. 1,5-7

Duccio: Fristelsen i ørkenen (1308)

William Hole: Fristelsen i ørkenen (1920)

Feature-arket om Sct. Michael kan naturligvis bruges uden opgaveark - blot til samtale. Men har man et hold, som godt vil have / som skal have noget kontant at forholde sig til, kan arket benyttes.

1-2) Det kan sagtens være at eleverne »afmytologiserer« allerede under spørgsmål 1 og skriver »godt og ondt« i stedet for Sct. Michael og Satan - så er spørgsmål to blot en fordobling.

3-4) Betydningen af Satan og Djævel kan slås op i NT's ordforklaring. Ordet djævel er dog lidt reduceret forklaret - som anklager. Grundbetydningen af diabolos er snarere »bagtaleren«, »den der lyver en anden noget på«.

Hvis man har et virkeligt velkørende hold, kan man supplere temaet om kampen mellem godt og ondt med Jesu Beelzebultale i Mt. 12,22-32. De virkelige bagtalere dér er farisæerne der kalder det gode, Guds Riges helende virkning i verden, for ondt, udvirket ved Satans hjælp. At tale sådan er synden mod Helligånden, der ikke kan tilgives!

5) Formålet med spørgsmålet er at få eleverne til at overveje det ondes art. Er der tale om en magt/magter større end det enkelte menneske vilje og evne - og eventuelt af mere metafysisk art end sociale strukturer mellem mennesker - eller nationer og kulturer? Måske dækker de mytologiske forestillinger at det onde er så stærkt, at det får næsten guddommelig magt - og kun kan overvindes gennem Guds indgriben - selv om det »kun« har mennesket som udspring.

- Spørgsmålet kan lede til overvejelse over »Hvorfra kommer det onde?« (Se elementet i »Hvad skal jeg sige?«)

6) Fjenden er ikke »kød og blod«, dvs mennesker, men de større magter bag - Måske kan den mytologiserende måde at tænke på gøre én varsom med at hænge onskaben op enkelte mennesker og grupper: Sagen kan tages op i samtale.

7-8 er der ikke enkle svar på - spørgsmålene er oplæg til samtale

7) Er det strukturer? Økonomiske? Ideologier? Hvornår er de onde?

8) Er det en indre kamp mod det onde hos den enkelte - og en solidarisk indføling med ofre for det onde? Hvordan kan man selv kæmpe mod det onde af mytologisk dimension? Ved bøn? Ved ikke at lyve det gode ondt? (Beelzebub-problematikken).

To billedfremstillinger af fristelsen i ørkenen:

Jesu afvisning af Satan i ørkenen fortæller om det ondes overvindelse.

I **Duccios** måde at fremstille sagen på er det tydeligt, at der er tale om en universel begivenhed. Verdens riger er små nydelige, men om dramaet helt uvidende, byer med ringmure omkring i et bjerglandskab. Jesus i overstørrelse viser djævelen fra sig - og englene stå parat til at tjene. Det onde - »al vor nød« - er med denne begivenhed *forvundet*. (Jfr. DDS 104). Derimod ikke forsvundet - det er en anden sag, som billedet ikke forholder sig til. Men kunne vi zoome ind på »verdens riger«, - den virkelige verdens - véd vi jo hvordan nydeligheden ville krakelere. Hæslige biller, klædt i panser og plade, ville gøre udfald gennem portene og anfald mod andre byer, med død, vold og ulykke til følge, - svineri og sygdomme ville forvolder andre sorger. Selv om Kristus har overvundet det onde, så er der en »efter«kamp, så længe verden står.

Hos **William Hole** ser vi snarere noget, der ligner resultatet af en psykologisk kamp. Satan er næsten som en skygge, der er spaltet væk fra Jesus. Jesus bliver mere et forbillede i den kamp mellem godt og ondt, der udspiller sig i det enkelte menneske end den, der også har vundet kampen for mennesket.

Klip fra »Hvad skal jeg sige?«:

Jeg tog ved morgenandagten i kirken anledning af at Mikkelsdag falder på det tidspunkt i konfirmandundervisningen, hvor jeg af tematiske grunde ofte er nået til spørgsmålet om godt og ondt. Man kan fortælle om fejringen af Ærkeenglen Michael i katolske lande - især tidligere. Sct. Michael er en lysengel (derfor Lysset engel går med glans (DDS 747), som fordriver det onde (dragen/slangen) og har i øvrigt en parallel i Sct. Georg /Sct. Jørgen og dragen. Michael er forsynet med et sværd og/eller en vægt. Med vægten vejer han sjælene - på kalkmalerier undertiden meget velvilligt: Han snyder ved at lægge fingeren på vægtskålen til den gode side. Nogle steder er Michael først og fremmest helbrederen. Du ved det nok mit hjerte (DDS 634) synges - og der fortælles lidt om Kaj Munk. Eventuelt synges også det sidste vers af Nu hviler mark og enge (DDS 759) som kan referere til Sct. Michaelssymbolikken. Eller Gud skal alting mage (DDS 34), ligeledes det sidste vers, kan bruges.

